

Mairéad Mac Con Iomaire
Comhar Naíonraí na Gaeltachta

Co. na Gaillimhe

An mbaineann an freagra seo le tuairim phearsanta an fhreagróra nó an bhfuil sé déanta thar ceann na heagraíochta thuasluaite?

Thar ceann na heagraíochta thuasluaite

An bhfuil tú toilteanach go bhfoilseofar an freagra seo ar shuíomh gréasáin na Roinne www.ahg.gov.ie?

Tá

Cumarsáid faoi alt 9 den Acht (Litreacha, ríomhphoist & cora poist)

Dualgais reatha faoin Acht:

- Cumarsáid a fhreagairt sa teanga ina bhfuarthas í;
- Faisnéis i scríbhinn nó leis an bpost leictreonach a eisiúint i nGaeilge nó go dátheangach.

1. I do thuairimse, an leor na dualgais seo, an bhfuil siad iomarcach nó an dteastaíonn leasú orthu?

Is leor iad na dualgais seo má chomhlíontar iad.

Foilseacháin faoi alt 10 den Acht

Dualgais reatha faoin Acht:

- Doiciméid áirithe a fhoilsiú go comhuaineach i nGaeilge agus i mBéarla (m.sh. tuarascálacha bliantúla, cuntais iniúchta, tograí beartais phoiblí, ráitis straitéise srl.

2. I do thuairimse, an leor na dualgais seo, an bhfuil siad iomarcach nó an dteastaíonn leasú orthu?

Is leor na dualgais seo ach tá sé fíorthábhachtach go mbíonn an leagan Gaeilge ar fáil go comhuaineach leis an leagan Béarla.

Comharthaí, stáiseanóireacht & fógairtí taifeadta béil faoi na Rialacháin faoin Acht (I.R. Uimh. 391 de 2008)

Dualgais reatha faoin Acht:

- Cloí leis na Rialacháin maidir le húsáid na Gaeilge agus an Bhéarla ar chomharthaí, ar stáiseanóireacht agus i bhfógairtí taifeadta béil.

3. I do thuairimse, an leor na dualgais seo, an bhfuil siad iomarcach nó an dteastaíonn leasú orthu?

Is leor na dualgais seo.

Scéimeanna Teanga faoin Acht

Is iad na scéimeanna teanga croílár an Achta Teanga. Leagtar amach sna scéimeanna teanga an córas trína bhforbraíonn comhlachtaí poiblí a gcuid seirbhísí trí Ghaeilge thar thréimhse ama. Is trí na scéimeanna teanga a dhéileáiltear le húsáid na Gaeilge ar shuíomhanna gréasáin, ar bhileoga, ar bhróisiúir, ar fhoirmeacha, trí sheirbhísí teileafóin, trí sheirbhísí idirphearsanta eile, trí sheirbhísí ar líne srl.

4. (a) I do thuairimse, an bhfuil córas na scéimeanna teanga sásúil, an bhfuil sé iomarcach nó an dteastaíonn leasú air?

Tá an córas sásúil dá mbeifí á chur i bhfeidhm go héifeachtach sna comhlachtaí poiblí éagsúla.

4. (b) An bhfuil malairt córais a mholfá a bheadh níos éifeachtaí agus níos éifeachtúla?

Ceapaim gur chóir do na comhlachtaí poiblí scéim teanga soiléir de na seirbhísí atá siad ábalta nó sásta a chur ar fáil trí Ghaeilge a leagan síos agus é a dhéanamh soiléir don phobal céard iad na seirbhísí sin. In áit scéim nua a chur le chéile gach cuig bhliana ba chóir athbhreithniú a dhéanamh ar an scéim atá acu agus forbairt a dhéanamh ar na seirbhísí is mó a bhfuil éileamh orthu trí Ghaeilge. Ba chóir go mbeadh an scéim teanga mar ghné bunúsach den chomhlacht poiblí/roinn stát agus go mbeadh sé i bhfeidhm beag beann ar an bpáirtí polaitiúil atá i rialtas ag an am.

Seirbhísí ó chomhlachtaí poiblí sa Ghaeltacht

Sa chaoi is gur féidir leis an Stát tacú le stádas agus le húsáid na Gaeilge sa Ghaeltacht, tá sé an-tábhachtach go mbeidh pobal na Gaeltachta ábalta a ngnóthaí oifigiúla a dhéanamh leis an Stát trí Ghaeilge.

5. (a) An bhfuil tú sásta leis na seirbhísí atá á soláthar trí Ghaeilge ag comhlachtaí poiblí sa Ghaeltacht?

Tá na seirbhísí atá á chur ar fáil ag comhlachtaí poiblí sa Ghaeltacht thar a bheith sásúil ach bíonn fadhbann rialta againn nuair atá muid ag déileáil le comhlachtaí poiblí lasmuigh den Ghaeltacht i.e. Oifig an Aire Leanaí, Pobal, Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte agus mar sin de.

5. (b) An bhfuil leasuithe a mholfá a chuirfeadh le héifeachtacht agus le héifeachtúlacht na gcomhlachtaí poiblí sa réimse seo?

Níl aon leasuithe againn maidir le comhlachtaí poiblí Gaeltachta ach do chomhlachtaí poiblí lasmuigh den Ghaeltacht mholfadh muid go mbeadh scéim teanga sásúil acu ar mhaithe le seirbhísí atá ag feidhmiú trí Ghaeilge sa Ghaeltacht. Ba chóir go mbeadh sé soiléir cé na seirbhísí atá acu trí mheán na Gaeilge agus go gcuirfí

ábhar/comhfhreagras trí Ghaeilge go huathoibritheach chuig comhlachtaí/seirbhísí Gaeltachta. Go minic bíonn an t-ábhar acu as Gaeilge ach caithfear é a éileamh.

Forálacha eile faoin Acht

Tá forálacha eile san Acht a dhaingníonn cearta maidir le húsáid na Gaeilge san Oireachtas, sna cúirteanna agus i gcóras logainmneacha an Stáit.

6. I do thuairimse, an leor na forálacha seo, an bhfuil siad iomarcach nó an dteastaíonn leasú orthu?

Is leor na forálacha seo ach iad a chur i bhfeidhm agus a chinntiú go dtuigeann an pobal go bhfuil na roghanna seo acu.

Comhlachtaí poiblí faoin Acht

Cuireann an tAcht dualgas ar chomhlachtaí poiblí, atá liostaithe faoin Acht, seirbhísí a sholáthar trí Ghaeilge. Tá liosta iomlán na gcomhlachtaí poiblí faoin Acht ar fáil ag www.ahg.gov.ie.

Tá na comhlachtaí poiblí seo a leanas liostaithe faoin Acht – Ranna agus oifigí Rialtais, údaráis áitiúla, ollscoileanna, institiúidí tríú leibhéal eile, coistí gairmoideachais, an Garda Síochána, an tSeirbhís Chúirteanna, na Coimisinéirí Ioncaim, Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte, gníomhaireachtaí, boird & cuideachtaí Stáit eile.

7. I do thuairimse, an bhfuil liosta na gcomhlachtaí poiblí faoin Acht cuí nó an dteastaíonn leasú sa réimse seo?

Tá an liosta seo cuí ach scéim shoiléir indéanta a bheith i bhfeidhm ag na comhlachtaí seo agus athbhreithniú rialta a dhéanamh orthu.

Oifig an Choimisinéara Teanga

Is faoin Acht a bunaíodh Oifig an Choimisinéara Teanga. Is é príomhról na hOifige ná monatóireacht a dhéanamh ar chur i bhfeidhm an Achta.

8. I do thuairimse, an bhfuil cumhachtaí agus feidhmeanna na hOifige sin dóthanach nó iomarcach agus an dteastaíonn leasuithe orthu?

Tá cumhachtaí agus feidhmeanna Oifig an Choimisinéara Teanga dóthanach maidir le monatóireacht a dhéanamh ar chur i bhfeidhm na hAchta. Is ábhar imní e go bhfuil sé molta ag an Rialta go ndéanfaí Oifig an Choimisinéara Teanga a nascadh le hOifig an Ombudsman agus go bhféadfadh sé seo cur isteach ar chumhachtaí agus feidhmeanna na hOifige,

Go ginearálta

9. An bhfuil leasuithe eile a mholfá ar an Acht le cinntiú gur reachtaíocht í atá oiriúnach agus cuí dá feidhm?

Ceapaim gur cheart go mbeadh scéim teanga leanúnach ag comhlachtaí poiblí agus seachas dul in éag tar éis cúig bhliana gur chóir go ndéanfaí athbhreithniú air ag an tráth seo chun a chinntiú go bhfuil sé ag freastal ar riachtanais an phobail.

10. Céard iad na seirbhísí trí Ghaeilge a bhfuil éileamh agat féin orthu ó chomhlachtaí poiblí nó an gceapann tú gur cheart tosaíocht a thabhairt dóibh?

1. Teastaíonn uainn go mbíonn aon ábhar a sheolann comhlachtaí poiblí amach a bhíonn le dáileadh ar an bpobal nó ar ár gcuid seirbhísí ar fáil trí Ghaeilge mar go bhfeidhmíonn an comhlacht seo go hiomlán trí mheán na Gaeilge. 2. Teastaíonn uainn go mbíonn an t-ábhar ar fáil trí Ghaeilge ag an am céanna a bhíonn sé ar fáil trí Bhéarla agus nach mbíonn aon mhoill ag fanacht leis seo.

11. Céard iad na constaicí nó na deacrachtaí a fheictear duit a bhaineann le seirbhísí ar chomhchaighdeán a sholáthar i nGaeilge ag comhlachtaí poiblí?

1. Ní bhíonn ábhar Gaeilge ar fáil go comhuaineach le hábhar Béarla. 2. Bíonn ort an leagan Gaeilge a éileamh i gcónaí, fiú má tá sé ar fáil. 3. Is léir nach dtuigeann comhlachtaí poiblí lasmuigh den Ghaeltacht an bealach a bhfeidhmítear i gceantair Ghaeltachta i.e. gur í an Ghaeilge gnáththeanga an phobail agus go bhfuil cearta bunreachtúil ag pobal na Gaeltachta go ndéileálfaí leo trí Ghaeilge agus go gcuirfí ábhar ar fáil trí Ghaeilge.

12. Céard iad na leasuithe a mholfaí ar an Acht le forbairt a dhéanamh ar sheirbhísí Stáit trí Ghaeilge ar bhonn éifeachtach agus éifeachtúil ó thaobh costais de?

1. Go leagann gach comhlacht poiblí amach scéim teanga soiléir atá indéanta. 2. Go mbíonn an scéim seo i bhfeidhm beag beann ar an bpáirtí polaitiúil atá i gcumhacht agus nach bhfuil sé ag braith ar thoil an pháirtí sin i leith na teanga. 3. Go mbíonn an scéim leanúnach agus nach dtéann sé in éag tar éis cúig bhliana. 4. Go ndéantar athbhreithniú rialta ar an scéim chun a chinntiú go bhfuil sé ag comhlíonadh riachtanais an phobail agus riachtanais an Achta.